

Criteria

Sector

- vmbo
- havo / vwo
- mbo
- ho

Thema

- Visie, beleid en kwaliteit
- LOB-leeromgeving
- LOB-programma
- Studiekeuze/ studiesucces
- Loopbaangesprek
- Doorstromen
- Arbeidsmarktinformatie
- LOB-documenten
- Ouderbetrokkenheid
- Professionalisering
- Samenwerking
- Kansengelijkheid

Jaartal

- 2023
- 2015 - 2020
- < 2015

Soort publicatie

- Proefschrift
- Inaugurale rede/ lectorale rede
- Onderzoeksrapport
- Samenvatting onderzoeksrapport
- Artikel

ALGEMENE GEGEVENS

Titel	Verbinding in de beroepskolom. Effecten van doorlopende leertrajecten.
Auteurs	Meijden, A.J.H. van der, Klatter, E., Biemans, H., Mariën, H., Magereij, L., De Vre-Oprel, C. & Jonge, H. de. Amstelveen: Kohnstamm Instituut. (2023)
Hyperlink volledig onderzoek	https://kohnstaminstituut.nl/wp-content/uploads/2023/08/1108-Verbinding-in-de-beroepskolom.pdf

SAMENVATTING

Samenvatting van het onderzoek

Te veel mbo-instromers in het hbo vallen in de eerste twee jaar uit. Vanuit onderzoek en praktijk is bekend dat studenten vaak moeilijk hun weg vinden naar en in het hbo: de stap van mbo of havo naar hbo leidt tot hoge uitvalcijfers (Elffers, 2016; Mulder & Cuppen, 2018). Daarvoor valt niet één specifieke oorzaak aan te wijzen. Mbo'ers lijken in vergelijking met havisten/vwo'ers een andere aanpak nodig te hebben (van der Meijden, et.al., 2023). Zo beschikken mbo'ers over een afgeronde vakopleiding en kunnen ook kiezen om toe te treden tot de arbeidsmarkt, in plaats van door te studeren aan het hbo. Vertraging en/of uitval van studenten bij de overgang van het ene onderwijsniveau naar het andere zijn een groot probleem, zowel voor de studenten zelf als voor het onderwijsbestel als systeem. In 2020 is het daarom mogelijk gemaakt om doorlopende leerroutes vmbo-mbo te ontwikkelen. De zogenoemde onderwijsprogramma's *TOT-route* en *hGL* zijn te typeren als voorlopers van vele andere experimentele doorlopende leerroutes vmbo-mbo, gericht op doorstroom naar het hbo.

In dit onderzoek zijn doorstroomgegevens en studiesucces van studenten die deze doorlopende leerroutes hebben gevolgd en nu op het hbo zitten, vergeleken (-) met elkaar en (-) met reguliere mbo4-trajecten en (-) met de havo-route, en is gekeken naar onderliggende verklarende factoren.

De centrale onderzoeksvraag luidt: *In hoeverre dragen versnelde doorlopende leerroutes in de beroepskolom bij aan het verbeteren van de doorstroom naar het hbo en het studiesucces op het hbo?*

Voor beantwoording van de vraag zijn twee deelprojecten ontworpen. In deelproject 1 zijn cijfermatig verschillen in doorstroom naar, en succes in het hbo tussen versnelde en reguliere routes in beeld gebracht. In deelproject 2 is via vragenlijst- en focusgroeponderzoek dieper ingegaan op de vraag hoe eventuele verschillen te duiden zijn, en welke mechanismen eraan ten grondslag liggen.

Resultaten van Deelonderzoek 1 laten zien dat het Groene Lyceum een hogere doorstroom naar het hbo kent dan de TOT-route. Verschillende motivaties voor TOT en hGL liggen daarvoor aan de basis. Waar TOT-ters vooral gericht zijn op de vakinhoudelijk en een oriëntatie op werk, gaan hGL'ers voor een versnelde doorstroom naar het hbo.

TOT-ters stromen vaker door naar AD of hbo-bachelor dan studenten uit mbo-regulier, maar weer minder vaak dan havisten uit de regio. Vanuit hGL is de doorstroom naar hbo veel hoger dan de doorstroom vanuit het groene reguliere mbo, en iets hoger dan vanuit havisten. Het propedeuserendement Ba is na één jaar ongeveer gelijk voor TOT- en hGL-studenten (ong 30%). Dat geldt ook voor het p-rendement na twee jaar, dat voor TOT en hGL rond 58 procent ligt.

Resultaten van Deelonderzoek 2 vallen uiteen in twee delen (resultaten stap 1 en 2).

Resultaten van **stap 1**, het vragenlijstonderzoek, geven inzicht in ervaringen van studenten uit verschillende vooropleidingen als ze eenmaal op het hbo zitten. Voormalige hGL-leerlingen en voormalige mbo-leerlingen geven vaker aan weer voor dezelfde hbo-opleiding te zullen kiezen als ze weer voor deze keuze zouden staan dan voormalige havo-leerlingen. Zij scoren eveneens hoger op schoolwelbevinden waar het hun huidige hbo-opleiding betreft dan voormalige havisten. Ditzelfde beeld is gevonden voor schooltevredenheid waar het de huidige hbo-opleiding betreft en voor het gepercipieerde studiesucces in de huidige hbo-opleiding.

TOT-studenten konden niet betrokken worden vanwege een te lage responsgroep. Daarnaast geven voormalige hGL-leerlingen en voormalige mbo-leerlingen hun vooropleiding een lager rapportcijfer dan voormalige havo-leerlingen. De drie subgroepen

LOB ONDERZOEK

scoren echter vergelijkbaar op tevredenheid met de vooropleiding. Ook de mate waarin zij zich ondersteund voelen bij het kiezen van een hbo-opleiding in hun vooropleiding worden vergelijkbaar gewaardeerd.

Ten slotte scoren hGL-studenten en mbo'ers hun vooropleiding hoger als het gaat om beroepsgerichtheid en de overgang van hun vooropleiding naar de huidige hbo-opleiding dan havisten. hGL-studenten en havisten scoren hoger op de mate waarin zij zich voorbereid voelen op verschillende studievaardigheden en theoretische vakken als Ned en Wis, dan mbo'ers.

Resultaten van **stap 2**, het interviewonderzoek met enerzijds aansluitingscoördinatoren en anderzijds hbo-studenten afkomstig van verschillende vooropleidingen, laten zien welke verklarende mechanismes zij aandragen ten aanzien van de motivatie voor, de voorbereiding op het hbo, en ervaringen na de overstap.

Studenten die een beroepsgerichte vooropleiding hebben gevolgd (TOT-, hGL-, mbo'ers) kiezen voor het hbo vanwege de vakinhoud of het beroep dat ze in de sector voor ogen hebben, terwijl deze vakinhoudelijke motivatie niet wordt benoemd door voormalig havisten.

Over de voorbereiding op het hbo geven TOT, hGL en mbo-studenten aan dat het hbo-keuzedeel voor hen geen meerwaarde heeft; het keuzedeel is ofwel te vakinhoudelijk, of te veel gericht op de persoonlijke ontwikkeling. Het volgen van gastcolleges van hbo-docenten en de persoonlijke hulp van docenten met kennis van het hbo, helpt hen juist wel. Havisten hebben eveneens de voorbereiding op het hbo gemist, en wensen meer duidelijkheid over wat er van hen verwacht wordt op het hbo.

De overstap ná het hbo wordt als sterk verschillend met de vooropleiding ervaren. Havisten hebben over het algemeen minder moeite met de overgang en ervaren voldoende steun van docenten en medestudenten. Studenten van het mbo merken een duidelijk niveauverschil en moeten wennen aan het hogere tempo en de nadruk op zelfstudie, maar vinden de overstap over het algemeen goed te doen. De voormalig TOT-studenten en hGL-studenten ervaren het hbo als een goede uitdaging, maar moeten wennen aan het hogere tempo en de hoeveelheid informatie die verwerkt moet worden. Over het algemeen ervaren studenten voldoende steun van docenten en SLC'ers.

LOB ONDERZOEK

We concluderen dat aansluitingscoördinatoren voornamelijk mechanismes benoemen met focus op het mbo-hbo, en praktisch niet gericht zijn op de aansluiting havo-hbo. Coördinatoren geven aan geen zicht te hebben op in- en doorstroom vanuit de versnelde routes. Mechanismen behorend bij 'studentfactoren', zijn terug te leiden naar de kwaliteit van het onderwijs, de voorlichting en begeleiding van de vooropleiding. Deze samenvoeging maakt duidelijk dat de overgang tussen vooropleiding en het hbo in essentie nog niet is overbrugd. De drie typen mechanismes, onderwijskundig, programmatisch en organisatorisch komen terug in de adviezen van de coördinatoren. Blijkbaar is het sinds de invoering van de wet op de doorstroom (2020) nog niet gelukt om de organisatie tussen de twee sectoren beroepsonderwijs mbo en hbo, zowel onderwijskundig als procesmatig te effectueren.

Deze bevindingen en adviezen verwijzen naar het belang van een aanpassing van wet- en regelgeving op systeemniveau, met het oog de genoemde 'muren' te doorbreken, het stimuleren van onderwijskundig leiderschap en bijbehorende verantwoordelijkheid richting een verhoogde professionaliteit van onderwijsgevendenden en passende onderwijskwaliteit. Dit in het belang van onze jongeren die kiezen voor volwaardig beroepsonderwijs.

TRANSFER

Wat kun je uit het onderzoek meenemen naar de LOB-praktijk?

Adviezen ten aanzien van de verbetering van aansluiting tussen vooropleidingen en het hbo mbt LOB

- 1) LOB sterker en breder inzetten; inclusief taal, arbeidsperspectief, hbo methoden. Studenten weten vaak niet goed wat er van ze verwacht wordt met betrekking tot studievaardigheden, belasting, keuzeprocessen, etc .
- 2) Mentoren van mbo en hbo moeten meer met elkaar in contact en overleg
- 3) Gratis hbo-lessen voor mbo'ers aanbieden, vóór de poort; -
- 4) Meer informatie gewenst op mbo over voorwaardelijkheid vakken bij bepaalde opleidingen
- 5) Zorgen dat doorstroom-initiatieven bij de docent in de klas terechtkomen -

LOB ONDERZOEK

